

**SRR 5/2024 rd**

STATSRÅDETS REDOGÖRELSE TILL RIKSDAGEN OM FORTSATT FINLÄNSKT  
DELTAGANDE I EUROPEISKA UNIONENS UPPDRAG FÖR MILITÄRT BISTÅND TILL  
UKRAINA (EUMAM UKRAINE)

Statsrådet förelägger riksdagen en redogörelse enligt 3 § 1 mom. i lagen om militär krishantering (211/2006) om Finlands fortsatta deltagande i Europeiska unionens uppdrag för militärt bistånd till Ukraina (EU Military Assistance Mission in Support of Ukraine, EUMAM Ukraine) med högst 60 soldater tills vidare. Detta innefattar deltagande i utbildnings- och rådgivningsuppgifter samt stabs-, förvaltnings- och stöduppgifter i anslutning till detta inom EU-medlemsländernas territorium med undantag av Finland.

### **Finlands övergripande stöd till Ukraina**

Ryssland inledde ett olagligt anfallskrig mot Ukraina den 24 februari 2022. Finland har från början kraftigt fördömt Rysslands militära åtgärder i Ukraina och svarar på dem som en del av Europeiska unionen.

Finland fortsätter att stödja Ukraina bland annat med utvecklingssamarbete, försvarsmateriel, civil krishantering och humanitärt bistånd. Stöd ges också genom civilsamhällesorganisationer, Europeiska unionen, Europarådet och Natos fonder. Ukraina är Finlands största partnerland inom utvecklingssamarbete under regeringsperioden. Finland fortsätter att stödja Ukraina så länge det behövs.

Finlands stöd- och samarbetsformer med Ukraina har sammanställts på ett heltäckande sätt i det avtal mellan Finland och Ukraina om säkerhetssamarbete och långvarigt stöd som undertecknades av ländernas presidenter den 3 april 2024.

Finland ger Ukraina försvarsmateriellt stöd bilateralt och genom initiativ som gäller kapaciteter. Bilateralt stöder Finland Ukrainas väpnade styrkor med omfattande materielstöd och har levererat 24 försvarsmaterielpaket till Ukraina. Kostnaderna för anskaffningarna för att ersätta de överlåtna kapaciteterna har beräknats uppgå till sammanlagt cirka 2,2 miljarder euro. I fråga om initiativen som gäller kapaciteter deltar Finland i verksamheten inom gruppen Ukraine Defence Contact Group (UDCG, den s.k. Ramstein-gruppen) och i kapacitetskoalitioner under den. Dessutom stöder Finland med 30 miljoner euro Tjeckiens initiativ till gemensam upphandling för att till Ukraina skaffa artilleriammunition som finns tillgänglig på världsmarknaden.

Europeiska unionen (inklusive medlemsländerna) har gett militärt stöd till Ukraina till ett värde av 39 miljarder euro. Utöver medlemsländernas bilaterala stöd har särskilt den europeiska fredsfaciliteten (European Peace Facility, EPF), som finansierar militärt stöd, fått en allt större betydelse när det gäller att stödja Ukraina. För närvarande varierar Finlands finansiella bidrag till fredsfaciliteten mellan 1,6 och 1,8 procent. Det stöd som ges via fredsfaciliteten kommer eventuellt att fortsätta öka genom ytterligare kapitalisering på 5 miljarder euro årligen under 2025–2027. Finland stöder ytterligare kapitalisering och inledande av beredningen av ärendet i god tid. Den europeiska fredsfaciliteten spelar också en viktig roll i användningen av de extraordinära intäkterna från den ryska centralbankens immobiliserade tillgångar.

Det utbildningsstöd som Försvarsmakten ger Ukraina består för närvarande av utbildning som ges inom ramen för EUMAM-biståndsuppdraget samt av deltagande i utbildningsinsatsen Interflex i Storbritannien. Dessutom stöder Finland ukrainare genom grundläggande utbildning i minröjning i Litauen, och Finland deltar i stödjandet av F-16-flygutbildningen med flygvapnets målflygningar i Danmark. Ukrainarna har också i samband med överlåtelser av materiel getts utbildning i användning och underhåll samt typutbildning i Finland. År 2024 uppgick kostnaderna för utbildningsstödet till sammanlagt cirka 17 miljoner euro. Finland har hittills deltagit i utbildningen av sammanlagt cirka 4 500 ukrainska soldater.

Finland har understött Ukrainas långsiktiga utveckling också genom civil krishantering. Finland deltar med cirka 15 experter i den civila krishanteringsinsatsen EU Advisory Mission Ukraine (EUAM Ukraine), genom vilken man stöder rättsstatsutvecklingen i Ukraina.

Stödet till Ukraina via Nato är fortsatt starkt. När det gäller försvarsmateriel- och finansieringsstöd har Natoländerna förbundit sig att bibehålla försvars- och materielstödet till Ukraina på samma nivå som tidigare år, dvs. sammanlagt minst 40 miljarder euro under en period på ett år. Stödnivån bedöms nästa gång vid Natos toppmöte i Haag 2025, och det förberedande arbetet med det väntas komma igång senast i början av 2025. Stödandelarna bestäms mellan medlemsländerna på basis av BNP, varvid Finlands andel är cirka 224,3 miljoner euro. Medlemsländerna rapporterar om sitt stöd till Nato halvårsvis. För den första rapporteringsperioden (1.1–30.6.2024) rapporterade Finland ett stödbelopp på cirka 588,2 miljoner euro.

Natos roll i samordningen av försvarsmateriel- och utbildningsstödet till Ukraina stärks i och med inrättandet av Natos Ukraina-uppdrag (NSATU, NATO Security Assistance and Training for Ukraine), som godkändes vid Natos toppmöte i juli. Närmare detaljer om det strukturerade samarbetet och samordningen mellan EUMAM, Nato, Ramstein-gruppen och Ukraina kommer att fastställas under de närmaste månaderna, men det anses viktigt att EU:s och EUMAM:s kommandokedja bibehålls i det nya arrangemanget. NSATU finansieras i huvudsak ur Natos befintliga budget. För kostnaderna för utsända personer svarar den utsändande staten. Finland deltar i verksamheten med två stabsofficerare. Kostnaderna för 2024 uppgår till cirka 200 000 euro, som täcks med anslag för militär krishantering under utrikesministeriets och försvarsministeriets moment. Finlands eventuella ytterligare deltagande bedöms separat.

Nato fortsätter dessutom att styra stöd till Ukraina via CAP-programmet (Comprehensive Assistance Package). Finland har genom programmet gett 10,1 miljoner euro i stöd, varav 5 miljoner euro 2024. Finlands stöd via programmet har bland annat riktats till minröjning, utveckling av informationssystemet för militärsjukhus i Ukraina och anskaffning av utrustning för kvinnliga soldater.

Utvecklingssamarbete utgör en central del av Finlands bilaterala ekonomiska stöd till Ukraina. Sedan kriget började har Finland rapporterat sammanlagt cirka 800 miljoner euro i stöd som räknas som utvecklingssamarbete, varav 550 miljoner euro har riktats till mottagande av ukrainare som behöver tillfälligt skydd. Åren 2024–2028 anvisar Finland Ukraina minst 290 miljoner euro i stöd som rapporteras som officiellt utvecklingssamarbete. På årsnivå uppgår stödbeloppet till 58 miljoner euro, varav 38 miljoner euro riktas till utvecklingssamarbete och 20 miljoner euro till humanitärt bistånd.

Utvecklingssamarbetet mellan Finland och Ukraina har inriktats på långvariga samarbetsområden mellan våra länder. Dessa är utveckling av utbildningen och rättsstaten samt stärkande av energi- och miljösäkerheten. Samarbetet på energi- och miljösäkerhetsområdet stöder Finlands delade ordförandeskap i genomförandet av punkten om miljön i fredsplanen för Ukraina. Samarbetsområdena och det fortsatta arbetet inom utvecklingssamarbetet granskas i den andra del av Finlands plan för återuppbyggnaden av Ukraina som utarbetas hösten 2024.

## Europeiska unionens övergripande stöd till Ukraina

EU har reagerat snabbt och beslutsamt på Rysslands invasion genom att införa sanktioner med väldiga och allvarliga följder för Ryssland.

EU har ökat sitt politiska, humanitära, militära och ekonomiska stöd för att stärka Ukrainas ekonomi och samhälle och för den framtida återuppbyggnaden. Utöver politiskt och ekonomiskt stöd omfattar EU:s stödåtgärder till Ukraina också leverans av dödande och icke-dödande försvarsmateriel.

I sina slutsatser från april 2024 upprepade Europeiska rådet sitt fulla och orubbliga stöd för Ukraina, dess folk och dess oberoende, suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser. Europeiska rådet underströk behovet av att intensifiera tillhandahållandet av allt nödvändigt militärt bistånd, inbegripet artilleriammunition och robotar. Det uppmanade rådet, särskilt vid dess kommande möte, och medlemsstaterna att säkerställa den nödvändiga uppföljningen. Europeiska rådet välkomnade framstegen med förslagen om att styra extraordinära intäkter som härrör från Rysslands immobiliserade tillgångar till att stödja Ukraina och efterlyste ett snabbt antagande av dem.

Sedan anfallskriget inleddes har Europeiska unionen (inklusive medlemsländerna) gett Ukraina ekonomiskt, humanitärt och militärt stöd till ett värde av över 113 miljarder euro.

Europeiska unionen (inklusive medlemsländerna) har gett militärt stöd till Ukraina till ett värde av nästan 40 miljarder euro. Utöver medlemsländernas bilaterala stöd har särskilt den europeiska fredsfaciliteten (European Peace Facility, EPF), som finansierar militärt stöd, fått en allt större betydelse när det gäller att stödja Ukraina. Det totala beloppet av EU-stöd som tillhandahållits via fonden uppgår för närvarande till över 6 miljarder euro.

Europeiska unionen (inklusive medlemsländerna) har tillhandahållit närmare 60 miljarder euro i ekonomiskt och humanitärt stöd till Ukraina. Detta omfattar makroekonomiskt stöd och budgetstöd, nöd- och krishjälp samt humanitärt bistånd.

Ukraina beviljades i juni 2022 status som EU-kandidatland, och i och med detta har Ukraina förbundit sig till omfattande reformer. I december 2023 beslutade Europeiska rådet att inleda förhandlingar om medlemskap med Ukraina.

## Det viktigaste innehållet i och målen för uppdraget

Europeiska unionens uppdrag för militärt bistånd till Ukraina (EUMAM) inleddes i november 2022 som svar på Ukrainas begäran om militärt bistånd (Rådets beslut [Gusp] 2022/1968 och [Gusp] 2022/2243). Det strategiska målet för uppdraget är att genom utbildning bidra till att stärka den ukrainska försvarsmaktens militära förmåga och på så sätt stödja Ukrainas förmåga att försvara sin suveränitet, territoriella integritet och skydda civila.

Mandatet för uppdraget är att tillhandahålla den ukrainska försvarsmakten individuell och kollektiv utbildning på grundläggande och specialiserad nivå samt att samordna EU-medlemsstaternas utbildningsinsatser. Uppdraget utförs inom EU:s territorium. Utbildning ordnas särskilt i Polen och Tyskland, där uppdragsstyrkans högkvarter finns, samt i många andra EU-länder i utbildningsmoduler som ordnas av medlemsstaterna. I uppdraget deltar för närvarande 24 EU-medlemsländer och av länderna utanför EU deltar Norge. Uppdraget har planerats vara flexibelt så att det snabbt kan reagera på Ukrainas föränderliga och nya behov.

Hittills har cirka 60 000 ukrainska soldater fått utbildning inom ramen för uppdraget. Ukrainska soldater återvänder efter slutförd utbildning till Ukraina. För ledningen och samordningen av uppdraget på strategisk nivå svarar den militära planerings- och ledningskapaciteten (Military Planning and Conduct Capability, MPCC) inom Europeiska unionens militära stab i Bryssel.

Uppdragsstyrkans högkvarter finns i Polen och Tyskland. Utbildning kan också ordnas någon annanstans i Europeiska unionen under olika långa perioder så att de behov som uppstår i den ukrainska försvarsmakten beaktas och behoven tillgodoses. Medlemsländernas deltagande kan ske som en del av en utbildning som ordnas av ett annat medlemsland eller genom att ordna utbildning inom medlemslandets eget territorium.

EUMAM-uppdraget samarbetar med EU-delegationen i Kiev och den civila krishanteringsinsatsen EU Advisory Mission Ukraine (EUAM Ukraine).

Uppdraget samordnar sin verksamhet med andra internationella partner som tillhandahåller Ukraina och den ukrainska försvarsmakten militärt stöd och utbildningsstöd. Tredjeländer har möjlighet att delta i uppdraget på inbjudan.

EUMAM-uppdragets nuvarande mandat löper ut den 15 november 2024. För uppdragets tvåårsperiod har det gjorts en strategisk översyn där uppdragets verksamhet och effektivitet samt utvecklingsbehoven granskas. I den strategiska översynen presenteras alternativ för att tillgodose Ukrainas behov genom att uppdragets mandat utvecklas. I de alternativ som tas upp ingår eventuella tillägg till verksamheten, bland annat inrättandet av en samordnings- och kontaktenhet samt en rådgivande pelare för att stödja reformen av försvarssektorn i Ukraina.

### **Säkerhetsläge och riskbedömning i fråga om uppdraget**

EU stöder medlemsländerna med en allmän hotbedömning av säkerhetsläget och riskbedömningen i fråga om EUMAM-uppdraget. Världlandet ansvarar för hot- och riskbedömningarna samt lägesmedvetenheten i medlemsländernas utbildningsområden. Det främsta hotet i uppdraget utgörs av ryska underrättelse- och säkerhetstjänster. Det fysiska hotet mot finländska utbildare som deltar i uppdraget inom EU:s territorium bedöms vara litet.

I samband med den strategiska översynen av uppdraget har EU-medlemsländerna erhållit en riskbedömning av eventuella tillägg till mandatet. Riskbedömningen preciseras i takt med att planeringen framskrider.

### **Finlands deltagande, inklusive form och mål för deltagandet**

I Polen tillhandahåller Finland för närvarande i enlighet med EUMAM-uppdragets mandat grundläggande utbildning och specialiserad utbildning till den ukrainska försvarsmakten med fokus på utbildning avseende vapensystem, specialstyrkor, infanteriet och sjukvård. Begärandena om stöd för den utbildning som Finland för närvarande tillhandahåller baserar sig på innehållet i den stödkonferens om utbildningsstöd till Ukraina som ordnades i juni 2023 samt på en bedömning av högkvarteren för samordning av stödet till Ukraina. De begäranden som ställts till uppdraget har delats in i fyra delområden: ledarutbildning, vapensystem- och specialutbildning, grundläggande utbildning och kollektiv utbildning.

Mer än 200 finländska utbildare har deltagit i utbildningsverksamheten. Finland har fått positiv respons på den utbildning som Försvarsmakten tillhandahållit. Finland för med de högkvarter som

leder och samordnar utbildningen en kontinuerlig dialog om innehållet i den utbildning som Finland tillhandahåller. Vid planeringen och genomförandet av utbildningen bör man särskilt beakta att de utbildningsbehov som Ukraina framför ständigt förändras. Finland har också som mål att upprätthålla den nationella beredskapen att snabbt och flexibelt svara på Ukrainas föränderliga utbildningsbehov.

När den nya mandatperioden för uppdraget tar vid är också andra utbildningsämnen sannolika för att hjälpa Ukraina och för en ändamålsenlig verksamhet inom Försvarsmakten. Finland bereder sig också på att det beroende på utbildningsbehoven ges utbildning utöver i Polen i allt högre grad också i andra länder som bedriver verksamhet inom ramen för uppdraget.

### **Kostnaderna för Finlands deltagande**

Kostnaderna för Finlands nationella deltagande i EUMAM-uppdraget uppgår i fråga om den militära krishanteringen enligt en preliminär uppskattning till cirka 11,6 miljoner euro 2025 och cirka 11,9 miljoner euro 2026. Av det anslag som beviljats för 2024, dvs. 19,4 miljoner euro, har för närvarande 8,1 miljoner euro använts. Före utgången av året beräknas ytterligare 7,5 miljoner euro användas. Dessutom överförs 0,5 miljoner euro som bundet anslag. Kostnadsförslaget för uppdraget kommer att preciseras i takt med att planeringen framskrider.

Löne-, utbildnings- och rotationskostnader täcks med anslag under utrikesministeriets moment 24.10.20 Utgifter för underhåll av Finlands krishanteringsstyrkor och de uppgår till sammanlagt 5,9 miljoner euro år 2025 och till sammanlagt 5,3 miljoner euro år 2026.

Inrättandet, upprätthållandet och avvecklandet av den finska utbildningsavdelningen betalas från försvarsministeriets moment 27.30.20 Materiel- och förvaltningsutgifter för militär krishantering och kostnaderna uppgår till 5,7 miljoner euro år 2025 och 6,6 miljoner euro år 2026.

De kostnader för 2025 som ska täckas med anslag under utrikesministeriets moment och som uppgår till 5,9 miljoner euro täcks... Utrikesministeriets kostnader för 2026 täcks inom de nuvarande anslagsramarna.

De kostnader för 2025 och 2026 som ska täckas med anslag under försvarsministeriets moment täcks inom de nuvarande anslagsramarna.



## Förfarande

Enligt 1 § i lagen om militär krishantering (211/2006) innehåller lagen bestämmelser om Finlands deltagande i internationell militär krishantering, om sändande av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering, om utbildnings- och övningsverksamhet som hänför sig till krishanteringen samt om krishanteringspersonalens ställning. Finland kan delta i militär krishantering som har bemyndigats av Förenta Nationernas (FN) säkerhetsråd eller undantagsvis i annan internationell militär krishantering som syftar till att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet eller till att stödja humanitär hjälpverksamhet eller skydda civilbefolkningen med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta Nationernas stadga (FördrS 1/1956) samt övriga regler i den internationella rätten. Föranstaltare av krishantering enligt lagen kan vara FN, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Europeiska unionen (EU) eller någon annan internationell organisation eller grupp av länder. Lagen om militär krishantering tillämpas inte på Finlands deltagande i sådana militära åtgärder som vidtas med stöd av artikel 51 i Förenta Nationernas stadga.

Beslut om Finlands deltagande i eller utträde ur sådan krishantering som avses i 1 § i lagen om militär krishantering fattas i enlighet med 2 § i lagen i varje enskilt fall av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. Efter att ärendet förberedelsevis har behandlats av republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott vid ett gemensamt sammanträde före det beslut som avses i 2 § 1 mom. i lagen kan försvarsministeriet utifrån behandlingen börja vidta sådana berednings- och beredskapsåtgärder som hänför sig till deltagandet. Om förslaget till avgörande gäller ett militärt särskilt krävande krishanteringsuppdrag eller ett uppdrag som inte baserar sig på bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, ska statsrådet i enlighet med 3 § i lagen innan förslaget till avgörande läggs fram höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken.

Med stöd av vad som anförts ovan fattar republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande ett beslut enligt 2 § 1 mom. i lagen om militär krishantering om Finlands deltagande med högst 60 soldater i Europeiska unionens uppdrag för militärt bistånd till Ukraina (EUMAM Ukraine), för att eventuella ytterligare behov av utbildning ska kunna tillgodoses. Beslutet gäller

tills vidare. Beslutet gäller deltagande i utbildnings- och rådgivningsuppgifter samt i stabs-, förvaltnings- och stöduppgifter i anslutning till detta inom hela Europeiska unionens territorium med undantag av Finland. Eftersom uppgiften i fråga inte baserar sig på ett bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, hörs riksdagen genom att den föreläggs en redogörelse i saken i enlighet med 3 § 1 mom. i lagen om militär krishantering innan statsrådets förslag till avgörande läggs fram. Beslut om Finlands eventuella övriga deltagande i EUMAM Ukraine-uppdraget fattas separat. Den rättsliga grunden för besluten bedöms separat i varje enskilt fall.